

GLAVA PRVA

Sipajte gomilu brašna na sto. Na stari hrastov sto, zaveštanje None Kalcino, uglačan do blistanja svakodnevnom upotrebom tokom svih ovih godina. Ne previše brašna. Ni premalo. Taman koliko treba. Sitno brašno od durum pšenice koju je samleo Papa Graci iz Maskale. Pospite i malo morske soli. Stavite svežih jaja i žumanaca pride, u zavisnosti od količine brašna, i još malko finog maslinovog ulja i mrvicu hladne vode.

Prstima umešajte tečnosti u brašno, sjedinjujući sastojke sve dok se ne napravi ujednačena masa. Jaja će možda biti sluzava na dodir, ali to je normalno. Dobro mesite šakama, pokretima napred-nazad.

Mesite sve dok vas ruke ne zaboje, a male graške znoja ne počnu da vam klize niz leđa, od lopatica do proreza na stražnjici. Ovo, naravno, važi za zimu; leti znoj lije niz lice i vrat, kvaseći odeću i kapljući na sto i kameni pod.

Kada testo postane glatko i elastično, premažite ga sa malo ulja, pokrijte ga vlažnom krpom i ostavite da se odmori, jer i ono je iscrpljeno. Dok čekate da testo odahne, možete da prelistate časopis i vidite šta će se nositi ove sezone, ili da posmatrate kroz prozor kako mlađana Marija flertuje sa poštarom na ćošku. Pogledajte Freda koji vozi bicikl, ili gomilu pasa lotalica kako beže od šintera, ili život koji, inače, prolazi kraj vas.

Zatim možete početi sa razvijanjem. Pospite malo brašna na sto i podelite testo na osam jednakih delova. Uzmite jedan deo, počnite da ga razvijate oklagijom od sebe, ujednačeno pritiskajte da bi se napravio pravougaoni oblik. Tako nastavite sve dok kora ne postane dugačka i tanka i otprilike debela kao oštrica noža. Onog istog koji je prezeo Bartolomeov vrat. Klizeći duž njegovog divnog mladog tela kao *coltello*² kroz salo.

Isecite koru horizontalno na pola i obesite je preko šipke da se pet minuta suši. Ponovite to isto sa ostalim delovima testa, dok ne napravite svih šesnaest kora. Pažljivo secite svaku koru po dužini, praveći najtanje moguće tračice. Ponovo ih pet minuta ostavite na šipci da se suše. Sad imate špagete, koje ćete jesti za ručak sa izvrsnim sosom od zrelog paradajza, bosiljka, glatkog patlidžana i rikote³, kada se službenici, akrobate i kasapini vrate svojim kućama da se odmore i kada tokom nekoliko kratkih časova ovaj nespo-kojni grad zaspi.

Nakon Bartolomeovog ubistva, pravila sam pastu dano-noćno. *Cucina* je bila mesto na koje sam se povukla kao što se neke žene povlače u manastir, kao što je Paskvala Tredići učinila pošto je Roberto, njen voljeni, umro od uboda bika.

Oduvek sam volela svoju hranu: u tim mračnim danima jedino je ona mogla da mi pruži utehu. Dugo nisam izlazila iz svojevoljnog egzila u kuhinji. Utapala sam tugu i kuvala, kuvala i opet kuvala.

Tada sam još uvek živela sa porodicom na imanju u dolini Alkantare, ispod tvrđave Kastiljone, na dalekom istoku ostrva Sicilija, u podnožju velikog vulkana.

Dolina Alkantare je oblast poznata po svojoj plodnosti. Masline su tu sočnije, narandže slađe, svinje deblje nego u drugim krajevima. Bogatstvo naše zemlje se ogleda u našim ljudima koji su, po pravilu, zdravi, srčani i jaki.

Muškost naših ljudi i plodnost naših žena je očigledna; ovde su porodice velike, a potreba za parenjem je jaka kako kod ljudi tako i kod životinja.

Nekim čudom, višestruka trudnoća je normalna pojava kod žena iz Alkantare, kao i kod krmača; mi rađamo mnogo blizanaca, trojki, pa čak i četvorki, i istovetna mala lica ispunjavaju učionicu obližnje škole. Toliko smo navikli da vidamo duplikate i triplikate poljskih radnika, domaćica i pastira da nikome ne mogu da privuku pažnju, osim strancima. Ali ovde dolazi malo stranaca.

U našoj bujnoj dolini kaže se da vatra u bedrima žitelja crpi plamen iz ključale planine koja vlada našim horizontom.

KUHINJA

Ona baca magiju na živote dok se puši u senci, gde je milionima godina prosipala sopstvenu životnu snagu i presvlačila bogatom, crnom lavom svoje obronke.

GLAVA DRUGA

Da počnem od početka. Zovem se Roza Fjore. Ja sam od Fjoreovih, stare porodice koja je živela ovde na Siciliji, kako kažu, još od vremena starih Grka.

Moju porodicu čine moji roditelji Madre i Padre Fiojore, i, do moje devete godine, šestorica moje starije braće: Luiđi, Leonardo, Mario, Đulijano, Đuzepe i Salvatore. Kad mi je bilo osam godina, došla su na svet moja mlađa braća Gera i Paće.

Moja porodica bila je, čini mi se, prava sicilijanska porodica – velika i bučna.

Moja majka Izabela Fjore bila je sitna ali opasna žena koja je vladala fatorijom⁴ poput anđela osvetnika koji nas posmatra sa friza Crkve svetog Petra. Svi su je se plašili. Papa je govorio da njene crne oči mogu da sipaju otrov poput guje, mada je nikada nisam videla da to radi.

Moj papa je bio krupan, prostodušan i prestrašen od mame. Dragi papa. Nikad ga nisam videla bez njegove kape, ni u kući; čak se i kupao sa njom, mada moram da priznam da se retko kupao. Nosio ju je i u krevetu, u slučaju da izbije požar tokom noći ili, verovatnije, da dođe do erupcije vulkana. Papa je takođe ceo svoj život nosio oblogu od slačice pozadi na vratu kako bi pokrio gnojni čir koji nikada nije zacelio.

Kada sam imala dvanaest godina, papa je nestao. Ali čekajte, trčim pred rudu.

Mama i papa, jedno sa drugim, nikada nisu prozborili ni reč, bar ih ja nikada nisam čula. Izbegavali su se u širokom luku, dok ih je uvek držala nesavladiva želja za uživanjem u telu onog drugog. Želja je bila toliko jaka da su često bili zabavljeni divljim parenjem u senu, štali ili polju. Tek kada sam porasla, shvatila sam šta su radili. Kao devojčica, bila sam nevina poput ševe, što je mama i nastojala da budem. I u brojnim prilikama kada bih ih uhvatila kako su potpuno izgubljeni u ljubavnom zagrljaju, primetili bi me tek nakon mnogo, mnogo vremena.

Pošto bi samo za kratko zadovoljila gladnu aždaju koja je živela među njenim preponama, mama bi poravnala suknje. Uputila bi papi pogled krajnjeg prezira koji bi ga uvek paralisao, ubrzavajući splašnjavanje njegovog sve manjeg organa. Nakon toga, mama bi se vratila bezbrojnim dužnostima farmerove žene.

Kada sam imala osam godina, iz ove srećne zajednice rođena su moja braća blizanci Gera i Paće, Rat i Mir.

U noći njihovog rođenja, zažareni mesec stajao je nisko nad dolinom, a njegova svetlost odvukla je lokalni živalj sa fatorije. Ljudi su došli zbog glasina o neprirodnom rođenju u domu Fjoreovih. To su saznali istog jutra na susednom imanju, gde je rođeno prase sa dva repa, što je bio siguran znak da je prirodni poredak narušen.

Istina je da je poslednjih nedelja mamin stomak toliko narastao da ju je dole u konjušnici i rasplodna kobilica posmatrala sa žaljenjem. Bilo je sigurno da nosi više od jednog deteta; verovatno i više od dva, mada, naravno, to nije bilo ništa čudno za našu dolinu.

Gomila je nestrpljivo čekala novosti, a pljoska grape⁵ kružila je od jednog do drugog da bi se oterala hladnoća. Duvali su da zagreju smrznute prste, praveći oblačiće pare. U daljini, vulkan je krkljao svoje prokletstvo, a gomilom se pronela vest da će Izabela Fjore roditi čudovište.

Oni religiozni stegli su brojanice i šaputali vatrene molitve, dok su drugi upalili baklje da oteraju zle duhove.

A u kući, moju braću i mene zatvorili su u kuhinju i rekli nam da se igramo ispred ognjišta. Znali smo da se nešto čudno događa, ali nismo smeli da pitamo šta. Čudno je to što mi kao deca osećamo tabue; instinktivno znamo koja pitanja smemo da postavljamo, a šta ne smemo ni da pomenemo. Momci su posedali da igraju poker i s vremena na vreme bi se potukli, dok sam ja pekla gomilu medenjaka, ne bih li smirila svoje osmogodišnje živce.

Iznenada, dok sam mešala orahe sa ključalim medom, oštar vrisak prolomio se kroz noć. Pratio ga je još jedan i još jedan. Mi se u strahu pogledasmo.

Napolju su neki seljaci morali da zapuše uši, toliko je bilo bučno i toliko su tužni bili ti jecaji.

Vrištanje je trajalo i trajalo. Svi medenjaci bili su ispečeni i pojedeni i mi smo zaspali pod sjajem ognjišta. Odjednom se začu vrisak glasniji od prethodnih i sve utihnu. Vrisak me je prenuo iz sna, zbog čega sam pala sa svoje stoličice na pod. Pogledala sam kroz pukotinu na vratima i videla gomilu koja se okupila u dvorištu i meštane kako se kao jedan krste.

Čula sam jednu ženu, najbližu meni, kako kaže: „Izabela Fjore je sigurno mrtva; nijedna žena, ma koliko bila jaka, ne bi mogla da preživi ovakve trudove i ovako neprirodan porođaj”.

Njena susedka joj klimnu u znak odobravanja i ponovo se prekrsti.

Šta je sve to značilo, pitala sam se. Ništa od svega toga nije imalo nikakvog smisla. Instinktivno sam počela da mesim testo. Nikada me ništa nije toliko smirivalo kao gnječenje te tople, rastegljive smese.

Tada plač jedne bebe naruši tišinu, a onda mu se pridruži još jedan.

Makar su bebe žive, promumla neka žena iz gomile. Hvala nebesima; plač nalikuje ljudskom.

Uskoro se sa prozora na spratu promolila glava Margarite Đendive, bezube babice koja je obično pomagala pri porođaju u ovim krajevima.

„To je čudovište”, sva uzbuđena je vikala kroz meke desni, prskajući pljuvačkom one dole.

Kroz larmu gomile ona pokaza svoje remek-delo:

„Ovo je biće sa dve glave, jednim telom, dve ruke i tri noge.”

Nakon tih reči, ona prkosno mahnu svojom maramom prema okupljenima koji su krenuli ka kući. Zatim uz tresak zatvori prozor.

Sveti arhangele Gavriilo, stvar sa dve glave i jednim telom!

Usledio je užurbani sastanak starijih, gde je najhrabriji iz gomile, koji je bio i najpijaniji, obrazovao delegaciju. Prošli su poljem kao jedan i nastavili sve do kuće sa zahtevom da se čudovištu prereže vrat i da mu se telo spali na lomači, ne bi li se sprečilo da po kraju lutaju zli duhovi.

Padre Frančesko, sveštenik, pojavio se na stepeništu ispred kuće da smiri gomilu. On napravi znak krsta i izreče blagoslov:

„Benedicat et custodiat nos omnipotens et misericors Dominus, Pater, et Filius, et Spiritus Sanctus. Amin.”

„Amin”, jednako odgovoriše i vernici i nevernici.

„Ove male bebe čudovišta su koliko i ja...”, reče on.

Neki od onih koji su popili previše vina, gurkaše se i kikotaše.

„Primate ih u vaša srca, dobri ljudi, pošto im je, kao i vama, potrebna božja ljubav.”

„Ali, padre, ako mi se ukiseli vino u bačvama”, reče Fuskolo Bankale.

„Ako mi stada zalutaju i izgube se u planinama”, dodade Sperato Madaloni.

„Ako mi se sir pokvari u mlekari”, reče Mafalda Pruneto.

„Ako mi se masline ubuđaju”, reče Sesto Fisađi.

„...tada ćemo znati da nas je stigla kletva, zato što smo pustili među nas đavole prerušene u bebe”, zaključí Fuskolo, usmerivši ono jedno ljutito oko u pravcu sveštenika.

„Avaj, dobri Bože, sačuvaj nas od đavola i zlih duhova”, dodade Mafalda.

„Sveta Bogorodice, zaštiti nas od čudovišta i vilenjaka”, reče Sperato.

Kletve i razgovor nastaviše se sve do zore i gomila se tada najzad rasturi po senkama.